

**Rvperti Ab||batis Monasterii || Tvitiensis Ordinis S.
Benedicti The||ologi antiqui, Opera duo, ut egregia sanè,
ita diu desiderata, multoq[ue] || labore perquisita, ac
sumptu haud ita modico ...**

Rupert <von Deutz>

Colonia, M. D. XXVI.

VD16 R 3796

Ca. VIII. Cum autem descendisset de monte, secute sunt eum turbe multe.
Et ecce leprosus veniens, adorabat eum, dicens. Domine, si vis potes me
mundare. Et extendens manum tetigit eum, dicens. Uolo, ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-71860](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-71860)

& uera prophetasset, malum dedit consilium, nam ad suggestionem eius, mulieres Ma-
 dian deceperunt filios Israel in Beelphegor. ¶ Similiter multi in nomine eius dæmonia
 efficiunt, siue de hominibus exorcizando & baptizando, siue de aris & templis dedi-
 cando illa deo uero, in quibus habitabat & colebatur dæmonum multitudo, & multas uir-
 tutes huiusmodi facientes, quæ uidebantur quidem, sed non erant ueræ uirtutes, immo uir-
 tutum simulationes, mercedem aliam quam domini quæsierunt, & mercedem suam rece-
 perunt. Iccirco confitebor illis, quia non noui uos. Confitebor inquam, id est dicam id quod
 prius celaui, permittens illos sibi iustos uideri, iuxta illud. Tacui, semper silui, patiens fui,
 quasi parturiens loquar. ¶ **Omnis ergo qui audit uerba mea hec, & facit ea, assimi-**
labitur viro, qui edificauit domum suam supra petram. Et descendit pluuia, & ve-
nerunt flumina, & flauerunt venti, & irruerunt in domum illam, & non cecidit, fun-
damentum enim erat supra petram. Et omnis qui audit uerba mea hec, & non facit
ea, similis est viro stulto, qui edificauit domum suam super harenam. Et des-
cendit pluuia, & uenerunt flumina, & flauerunt venti, & irruerunt in domum il-
lam, & cecidit, & fuit ruina eius magna. ¶ Formidabilis confessio, quæ in illa die sic
 reuelabit uel conscientias fundamenta pseudoprophetarum & omnium qui operantur in
 iniquitatem, quemadmodum tempestas pluuiarum & inundatio fluminum, & flatus uen-
 torum irruentium, reuelant fundamenta domus, quæ non supra petram, sed super dissolu-
 tam & fluxam fundata est harenam. Cadent enim & ruent ruina magna in turbine uocis
 huius. Discedite à me maledicti in ignem æternum, qui paratus est diabolo & angelis eius
 non quia non audistis uerba mea, sed quia non fecistis ea. Domus autem illorum, qui au-
 diendo & faciendo posuerunt fundamenta supra petram, firmiter stabit: neque enim hi qui
 à dextris erunt, cadent eundo cum sinistris in supplicium, immo ascendent in uitam æter-
 nam, ad percipiendum regnum sempiternum, ab origine mundi sibi paratum. ¶ **Et fa-**
ctum est cum consummasset uerba hec Iesus, admirabantur turbe super doctrinam
eius. Erat enim docens eos sicut potestatem habens, non sicut scribe eorum &
pharisæi. ¶ Qualem, quæ uehementem dicit rationem admirationis illius, qua admirabatur
 turba super doctrinam eius. Erat enim (inquit) docens eos sicut potestatem habens, non sicut scri-
 bæ eorum & pharisæi. Quid nam (rogo) est potestatem habere in docendo? Immo quid est potesta-
 tem non habere in docendo? Nam ex hoc opposito melius cognoscitur, quod sit potestatem habe-
 re in docendo. ¶ Ergo potestatem non habere in docendo, est bona loqui & esse malos scribas
 & pharisæos, uolendo placere hominibus & adulando diuitibus, ut ex eis aliquid comodi ad-
 ipsantur. Contra tales apud Ezechielē sermo propheticus hoc modo grauissime inuehitur
 Hæc dicit dñs deus. Væ qui cõsuunt puluillos sub omni cubito manus, & faciunt ceruica-
 la, sub capite uniuersæ ætatis, ad capiendas animas. Cũ caperent animas populi mei, uiu-
 scabant animas eorum, & uiolabant me ad populum meum, propter pugillũ ordei, & frag-
 men panis, ut interficerent animas quæ non uiuunt, mentientes populo meo credenti men-
 dacis. Quid enim est uiuificare animas quæ non uiuunt, & interficere animas quæ non mo-
 rantur, nisi iustificare impium & condemnare pium pro muneribus? Hoc namque tale est,
 quale esset consuere puluillos sub omni cubito manus, & facere ceruical sub capite uniuersæ
 ætatis, & hoc propter pugillum ordei et fragmen panis, id est propter emolumentum
 uel commodum temporale, uile nimis et exile comparatione detrimenti iustitiæ, quod si-
 bilis adulator peccati alieni scienter acquirit. Num ergo hi tales in docendo potestatem
 habent? Immo serui seruorum, impotes et uenales clientuli sunt. ¶ Iste magister unus,
 magister uerax, et uiam dei in ueritate docebat, qui inter cætera quæ contra auariciam il-
 lorum disputauit, adeo nulli nunquam adulatus est, ut in Hierosolyma, ciuitate magna et
 opulenta, nec saltem unius noctis hospitium aliquando habuerit. ¶ **Cum autem des-**
cerisset de monte, secute sunt eum turbe multe. Et ecce leprosus ueniens,
adorabat eum, dicens. Domine, si vis potes me mundare. Et extendens ma-
num tetigit eum, dicens. Eolo. Mundare. ¶ Et ante et post sermonem habitum in
 monte, ualde multos narrat Euangelista dominũ Iesum infirmos curasse, non exprimēs sin-
 gularum, qualiter et quibus ab infirmitatibus fuerint liberaui, Ante etenim dixit. Et cir-
 cuiibat

Num. 24

Esaia. 43.

Matth. 23.

Adulatores,
 & sua q̄eres,
 nō hñt potes-
 tate in docen-
 do, Ezech. 13.

Ch̄us nulli
 prius adu-
 lacus est unq̄.

CA. VIII.

Matth. 4.

cuibat totā Galilæam, docens in synagogis, & prædicans euangelium uerbi, & obtulerit ei omnes male habentes, uarijs languoribus & tormentis cōprehensos, & curauit eos. Post sermonem uerò facta de tribus narratione singillatim, scilicet de isto leproso, & de puero Centurionis, & de socru Petri, rursum dicit. Vespere autem facto obtulerunt ei multos dæmonia habentes, & eiciebat spiritus uerbo, & omnes male habentes curauit. Pauca ergo de multis conscripta sunt, sed secundum intentionem scribentis Euangelistæ pro suscepto negotio sufficientia sunt. ¶ Iste ergo gloriosus filius dei, honorabilis filius hominis, propterea de monte cœli descenderat in campum huius mundi, ut infirmitates, id est, peccata sanaret omnibus hominibus, Iudæi primum, & deinde Gentilis. Curationem Iudæi meditabatur in emundatione leprosi, qui & Iudæus erat: propter quod & dixit ei, tanquam alumno legis. Vade, ostende te sacerdoti, & offer munus quod præcepit Moyses in testamento illis. Porro curationem gentilis meditabatur in sanatione pueri Centurionis, qui & ipse gentilis erat. Propter quod & indignum se introitu domini iudicauit, & sicut Lucas meminit, seniores Iudæi orū quasi suffragium ferebant ei, dicentes quia dignus est ut hoc illi præstet, diligit enim gentem nostram, & synagogam ipse ædificauit nobis. Recte igitur leproso, non solū, uolo, uel solū, mundare, dixit, uerū etiam manū extendit, eūq; tetigit: puerū autē Centurionis non tetigit, & nec saltem ad eū introiuit, quia uidelicet Iudæū ita curauit, ut ex ipso carnem assumeret, & in medio eius habitaret, quod nimirū tangere fuit ad Gentiles autē per semetipsum non accessit, sedit postq; totam salutē operatus est, & in cœlū ascendit, suos eis prædicatores misit. ¶ Cū autē dicimus aut legitimus prius Iudæum, id est, Iudæicum populū, per præsentiam saluatoris esse curatum, non solos illos paucos attendimus, qui tunc in corpore inuenti, ante uel post passionem eius crediderunt, sed uniuersam populū illius electionē, omnes qui iam à seculo migrauerant, à tēpore promissionis que facta est ad Abrahā, usq; ad tempus illud: quia tunc saluati & ab inferis educti sunt per ipsum, cuius uenturi fidē habuerant. ¶ Proinde & ipsa infirmitatū diuersitas non negligenter pensanda est, quia uidelicet ille ex Iudæis tantūmodo erat leprosus: puer autē Centurionis & paralyticus erat & malè torquebatur. Hoc enim secundū similitudinem illorū duorum hominum, plus mali habuit populus gentilis q̄ populus Iudæicus: quia possidebatur à diabolo, dæmonia colens pro deo, neq; enim notus illi erat deus. Iudæus autē tanquam ratione non priuatus, in ipsa lepra sua deū cognoscens, legi erat subditus. Cui enim grauius q̄ leproso lex dominabatur: Scribuntur fuisse graues manus Moysi, & reuera nulli magis q̄ leproso grauis fuit manus legis literalis. Quicumq; (ait) maculatus fuerit lepra, & separatus ad arbitrium sacerdotis, habebit uestimenta dissuta, & caput nudum, os ueste contactum, contaminatum ac sordidum se clamabit omni tempore quo leprosus est & immundus, solus habitabit extra castra. De cæteris quoq; immundicijs, scilicet de fluxu seminis, & de menstruis est iudicium legis: sed & de alijs corporalibus maculis, uidelicet si cæcus fuerit, si claudus, si uel paruulo uel grandi uel torto naso, si fracto pede uel manu, si gibbus, si lippus, si albuginem habens in oculo, si iugem scabiem, si impetiginem in corpore uel herniosus: non accedet (inquit) offerre hostias domino, nec panes deo suo. ¶ Porro de illo, qui malè torquetur, id est qui dæmoniosus est, ut erat puer iste Centurionis, nullum usquam iudicium lex decreuit. Per omnia igitur congruē (sicut iam dictum est) per leprosum legis alumnum Iudæicus, & per gentilis hominis puerum gentilis populus, à suis curandus peccatis, significabatur: per gratiam huius filij hominis, qui in operibus suis exterioribus sine dubio salutem animarum, propter quam uenerat, die ac nocte meditabatur salutem, & eorum qui sub lege erant, ut ille leprosus, & eorum qui sine lege erant, ut iste puer à proprio sensu captiuus. ¶ Quid si uel Iudæus postquam à lepra pharisaica mundatus est, uel gentilis postquam à dæmonio, id est, à cultura dæmonum liberatus est: quid inquam, si uel ille uel iste per fidem Iesu CHRISTI, per lauacrum regenerationis spiritus sancti saluus factus, iterum peccata uerit? Nunquid & postea saluari uel ad salutem reuocari poterit? Poterit planè, si digere nos penitentia fructus fecerit. Filii mei (inquit IOHANNES Apostolus) hæc scribo uobis, ut nō peccetis. Sed & si quis peccauerit, aduocatū habet apud patrem Iesum Christū iustū, & ipse est propitiatio pro peccatis nostris. Nō pro nostris aut tantū, sed etiam pro totius

Chrs diuersi
mode cura
uit leprosum
& pueri Cen
turionis.

Lucæ. 7

Quos Iudeos
curauit Chrs

Diuersa infir
mitas Iudæi
& Gentilis.

Exodi. 17

Leui. 13

Leuit. 17
Leui. 27

Roma. 2.
Questio de re
lapis in p̄m
p̄ bap̄tismū.

Tit. 3.

Responso
I. Iohan. 2.

pro totius mundi. Exemplum huius rei mysticum diuinus Euangelista continuo subordi-
 nat. At enim. **Et cum venisset Iesus in domum Petri, vidit socrum eius iacen-**
tem & febricitantem & tetigit manum eius, & dimisit eam febris. Et surrexit & mi-
 nistrabat eis. **Quid enim domus Petri, hominis utiq; fidelis & fidei ardentis, nisi ecclesia**
est dei uiuentis? Ergo socrus Petri febricitans, anima est habens quidem fidem christianā
 sed alicuius peccati seu uitij passione cum periculo uitæ laborans, Lucas Euangelista hoc
 etiam memorat, qui rogauerunt illum pro ea. Igitur socrus Petri, cuius in domum domi-
 nus Iesus uenerat, anima est (ut iam diximus) Christiana uel fidei domestica, quæ cum ui-
 tij & peccatis febricitare cœperit, & penè spiritū uitæ amisserit, rogant fideles pro ea, &
 citando ab omnibus cōfirmatur charitas in ea. Præterea & hoc Lucas meminit, quia stans
 super illam imperauit febrī, & dimisit illam. Matthæus dicit, quia tetigit manum eius, &
 dimisit eam febris. Lucas autem (ut iam dictum est) stans (inquit) super illam, imperauit fe-
 brī, & dimisit illam. Vterq; surgentis hoc exprimit opus, quia surrexit continuo, & mini-
 strabat eis, uidelicet domino & discipulis eius. ¶ Hinc breuiter dicendū, quia super febrici-
 tantem stare est, eiusmodi animā respectu timoris sui ualde terribiliter concutere, iudicijq; su-
 per eam ualde. Non enim sicut ante noticiā ueritatis lactatur anima dulcibus gratiæ mamillis,
 ut creatorem suū cognoscat: non (inquā) ita, cū post ueritatis agnitionem & susceptā fidem
 aliquid criminale peccauerit, rursus tā facile pronā indulgentiā sese illi Iesus impendit, sed
 quasi de superstantis terretur animaduersione iudicis, uerbi gratia dicentis. Qui peccauerit
 in his, de leuico de libro meo quem scripsi. ¶ Porro iacentis manū tangere est, confortare
 & adiuuare uolentē uiolentiæ peccati resistere. Quo enim alio modo quispiam liberaretur
 de corpore mortis huius? Deniq; cū uult, potest homo iacere & febricitare, uel qualemcū-
 q; passionē corpori suo adducere: sed ut de lecto surgat, eadēq; passionē careat, non in sua
 uoluntate, sed potius in medici positū est curatione. Similiter cū uult, potest sine lege uiue-
 re, id est, sine timore dei mala securitate in peccatis iacere: sed ut surgat, & animæ sanitatē
 recipiat, non in uirtute sua, sed in sola positū est gratia liberatoris. Etia si uelle adiaceat, non
 inuenit bonum perficere, postq; malo uolens tradidit se. ¶ Hinc est illud apostoli, sub per-
 sona taliū suspirantis. Condelector legi dei, secundū interiorem hominē. Video autē aliā
 legem in membris meis repugnantē legi mentis meæ, & captiuū me ducentē in lege pec-
 cati quæ est in membris meis. Infelix ego homo, quis me liberabit de corpore mortis hu-
 jus? Gratia dei per Iesum Christū. Igitur secundum mysteriū, seueritatis quidem est, quod
 (ut Lucas scribit) stetit super illā: adiuuantis autē siue liberantis gratiæ, qd̄ (sicut ait hic Mat-
 thæus) tetigit manum eius. Porro & apud illum et apud istum, sicut in cæteris, ita & in isto
 facto manifesta & rata est astipulatio ueritatis, quia credendum est illi in sermonibus suis,
 quia sicut dominus potestatem habens uitæ & mortis, siue uitæ & sanitatis, tantummodo
 stetit & imperauit, stetit & tetigit, & febris fugit. ¶ Interea & hoc dicendū tibi, quicunq; es
 uel esse cupis prudens auditor euangelij, ne ordinem requiras factorū in omnibus quæ ab
 Euangelistis conscripta sunt. Non enim ordini intendunt rerum gestarum, siue temporibus
 describendis quibus res gestæ sunt: sed prouisum singuli sequuntur cœlestē mysterium,
 utpote animalia spiritalia, quæ ante & retro oculis plena sunt. Nunquid enim ordo facto-
 rum apud hunc & apud Lucā tam diuersus esset, sicut perpendere potes, nisi causa mystica
 subelict? Imo sicut periti artifices, sicut optimi aurifices, dum quisq; illorū uas quodcūq;
 præciosum, siue decoram regio capiti fabricare cupit coronā appositis sibi gemmis, nō cu-
 rat attendere de singulis, quo tempore uel quali præcio comparatæ fuerint, sed hoc solum
 intendit, qualiter auro superordinatæ, uarietate sua melius placere possint inuentium ocu-
 lis. Ita isti fidissimi fabricatores euangelicæ ueritatis, non tantum attendere debuerunt,
 quibus temporibus uel quo temporum ordine miracula gesta fuerint, quantum eorum
 præsentibus locis, sufficere possent ad splendorem ueritatis, ferendumq; suffragium glo-
 riæ & honori huius filij hominis, quod sicut uerus homo, ita & uerus deus sit. ¶ Hinc
 illud in psalmo. Quoniam præuenisti eum in benedictionibus dulcedinis, posuisti in capite

Mysteriū in fe-
bricitante so-
cru Petri & in
eius curatōe.
Lucæ. 4.

Quid est stare
super febrici-
tantem.
Psalm. 6.

Exodi. 32.

Rom. 7.

Roma. 7.

Nō est ordo q̄
mysteriū i ge-
stis Christi ab
Euang. obser-
uatur.
Ezech. 1. jo.
Apoca. 4.

Psalm. 20.

capite eius coronam de lapide præcioso. Quid enim est corona de lapide præcioso in capite nisi scriptura hæc testimoniorum eius opifex diuinis illustrata miraculis, in initio prædicationis euangelicæ: Non igitur magnopere requiras in gestis ordinem temporum, ubi longe pulchriorum fulget ordo mysteriorum, de quo iam dictum est, & adhuc dicendum.

¶ Dictum quippe est, quia futurus erat, ut de populo iudaico prius à lepra sua pars aliquantula, & deinde gentilis populus à phanatico errore suo curaretur: ac deinceps quisque iam fidelis, iam Christianus peccatis actualibus iterum oppressus, gratia miserentis dei liberaretur. Secundum similitudines istorum, uidelicet leprosi mundati, & pueri Centurionis à demonio liberati, & socrus Simonis quam febricitantem, idem dominus potenti imperio sanauit. Nonne & hoc futurus erat de hæreticis, quod factum est: sicut Iohannes Apostolus dixit. Ex nobis exierunt, sed non erant ex nobis. Sequitur ergo. **L** Tespere autem facto obtulerunt ei multos demonia habentes, et iaciebat verbo spiritus, & omnes male habentes curauit. Hoc ipsum Lucas scribens, Exibant autem (inquit) demonia à multis, clamantia & dicentia, quia tu es filius dei. Et increpans non sinebat ea loqui, quia sciebat ipsum esse Christum. In presenti facto manifestum magnamque & euidens erat diuinitas siue diuinitas fortitudinis experimentum: quia sicut cætera, sic & istud in potestate faciebat, & hoc ad testimonium pertinet ueritatis, ut ueraciter posset dicere. Opera quæ dedit mihi pater ut perficerem ea, ipsa testimonium perhibent de me. Porro iuxta mysterium iam præscriptum, spiritus uel demonia, quæ uerbo eiciebat, & quæ exhibant à multis, clamantia & dicentia, quia tu es filius dei: ipse autem increpans non sinebat ea loqui, hæretici sunt, uel fuerunt homines ficti, simulatores & callidi, qualium primus in actibus Apostolorum Simon exitit, qui & ipse credidit, sed fides uel confessio eius & similitum clamantium, tu es filius dei, similis est confessioni demoniorum, quæ non sinebat loqui filius dei, quia non est speciosa fides uel confessio in ore, si dilectio non sit in corde. Quid autem est, quod cum dixisset Euangelista, & omnes male habentes curauit, statim subiunxit. **U**t adimpleretur quod dictum est per Esaiam prophetam dicentem, ipse infirmitates nostras accepit, & egrotationes portauit. Denique ubi hoc per Esaiam dictum est, de passione eius sermo prophetæ cus erat, sicut manifeste docent sequentia hæc. Et nos putauimus eum quasi leprosum, & percussum à deo & humiliatum. Ipse autem uulneratus est propter iniquitates nostras, attritus est propter scelera nostra. Disciplina pacis nostræ super eum, & liuore eius sanati sumus, &c.

¶ Et reuera hoc fuit illi infirmitates nostras accipere & egrotationes portare: scilicet uulnerari propter iniquitates nostras, & atteri propter scelera nostra, flagellis cædi usque ad liuorem sanctissimi corporis sui, & in similitudinem ouis siue agni ad occisionem duci, & in ipsa occisione cum sceleratis reputari: quæ omnia illo prophetæ loco conscripta sunt, de quo capitulum hoc Euangelista sumpsit. Quid ergo est talis capituli presens commemoratio, nisi pia & prudens tanti medici uel propositi eius consideratio? Nam quia propositum eius hoc erat, ut peccata nostra portarimur, fuit cordi huius Euangelistæ, considerare, scriptoque suo nobis innuere, quæ suum opus, quod est egrotationes (ut iam dictum est) animarum portare siue sanare, ab egrotationibus corporum cepit operari: ut prius ab illis, dum uisibiliter curaret, medicus uerus innotesceret, et tunc demum ad curandas egrotationes animarum perueniret. Nam fecit quidem initium signorum coram discipulis suis, conuertendo aquas in uinum: sed hoc fuit publicum prædicationis sue officium, cum necdum Iohannes suum impleuisset cursum. Postquam Iohannes traditus est, tunc siue exinde ipse & prædicare regnum dei, & miracula facere cepit huiusmodi, scilicet curare corporum infirmitates, & perinde (sicut iam dictum est) ad curationem animarum perueniretur. Et de potestate quidem huius filii hominis, potestate diuina huius dei & hominis, & ea quæ iam dicta, et ea quæ adhuc sunt dicenda, magna et mystica experimenta siue testimonia sunt.

¶ Sed quid sibi uult hæc interpositio, quam rebus gestis Euangelistæ taliter interposuit. **U**idens autem (inquit IESVS) turbas multas circum se, uult ire transire eum. Et accedens unus scriba, ait illi. Magister sequar te quocumque ieris. Et dicit ei Iesus. Ulpes foueas habent, & uolucres cæli nidus: filius autem hominis non habet ubi caput suum reclinet. Alius autem de discipulis

I. Iohan. 2

Luca. 4
Dæmonia, quæ
increpabat le-
sus, hæreticos
prefigurabat
Iohan. 7.

Actu. 8.

Esai. 53

Chrs ægrora-
tiones nostras
portauit.

Iohan. 2.